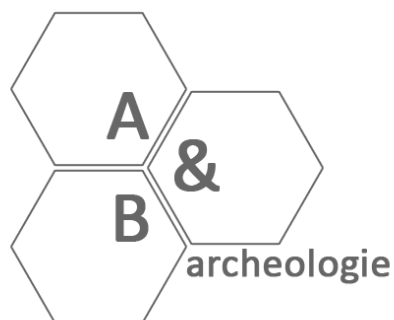

Archeologienota Zulte Rijwegstraat 6

Programma van Maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Paulien FONTEYN

6-9-2021

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Zulte Rijwegstraat 6, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen meer dan 3000m² bedraagt en de totale oppervlakte van de geplande bodemingreep groter is dan 1000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het volledige plangebied is ca. 34.491m² groot, heeft een onregelmatige vorm en sluit in het noordwesten aan op de Rijwegstraat en in het zuidoosten op de Terwallenstraat. Het omvat de terreinen van recreatiedomein de Ravenschoot. In het noordwestelijke deel van dit recreatiedomein bevinden zich op heden een voetbalveld, tennisplein en skatepark. Ten zuidwesten van het skatepark is een parking aanwezig. Ten zuidoosten van het voetbalveld bevinden zich enkele bouwvolumes die in gebruik zijn als jeugdlokalen, sportkantine, tuinberging en ruimtes voor een hondenschool. Ten zuiden van de gebouwen situeren zich de oefenterreinen van de hondenschool. Het gehele oostelijke gedeelte van het plangebied is in gebruik als onbebouwde recreatiezone waarbinnen een speelberg aanwezig is. Rondom de recreatiezone en de oefenterreinen van de hondenschool loopt een Finse looppiste.

Het plangebied bevindt zich op ca. 500m ten oosten van de dorpskern van Olsene en kan voor het eerst worden onderscheiden op de Villaretkaart uit 1745-1748. Op deze kaart wordt het plangebied reeds gesitueerd in een landbouwgebied gevat tussen de Rijwegstraat en de Terwallenstraat. In het zuidoostelijke deel van het terrein worden twee bouwvolumes aangegeven. De rest van het terrein is onbebouwd en in gebruik als landbouwgrond. Ten noorden kan het kasteeldomein van Olsene onderscheiden worden. De Ferrariskaart uit 1777 geeft geen bebouwing (meer) weer binnen de grenzen van het plangebied. Het terrein omvat in deze periode verschillende percelen die in gebruik zijn als akker- en of weiland. De Atlas der Buurtwegen (ca. 1840), kaart van Popp (ca. 1842-1879), de Vandermaelenkaart (ca. 1846-1856) geven een gelijkaardige situatie weer. In deze periode verschijnt de tot op heden bestaande voetweg langsheen de noordelijke zijde van het plangebied. Ook op de topografische kaarten van 1862, 1884, 1910 en 1951 ondergaat het plangebied zelf weinig veranderingen; het blijft gedurende deze periode onbebouwd. Wel kan worden opgemerkt dat het kasteeldomein van Olsene tegen 1862 is uitgebreid in zuidwestelijke richting met de aanleg van een uitgebreid kasteelpark. De orthofoto van 1971 geeft evenmin bebouwing weer binnen de grenzen van het plangebied, dat volledig in gebruik is als landbouwgrond net als het gros van de omliggende percelen. Tegen 1979-1990 verschijnt het huidige tennisveld op de orthofoto. Ten noordoosten ervan is eveneens het gebouw met de huidige jeugdlokalen en een kleiner bijgebouw aanwezig. Het voetbalveld komt tot stand tegen 2000-2003 en tegen 2005-2007 is ook ten zuidwesten van het tennisveld een klein gebouw op te merken. De rest van het recreatiedomein wordt aangelegd tegen 2009. In deze periode is de parking met skatepark, de hondenschool met oefenweide en de recreatiezone met speelberg te onderscheiden. In de volgende jaren wordt het recreatiedomein verder aangeplant en wordt de Finse looppiste aangelegd. Afgaande op de cartografische bronnen bleef het plangebied onbebouwd tot aan het einde van de 20ste eeuw. Het tennisveld en het gebouw met de huidige jeugdlokalen werden aangelegd in deze periode. De overige inrichting van het domein kwam

grotendeels pas 10-15 jaar geleden tot stand. De bestaande bebouwing, verhardingen en sportvelden zouden reeds een bepaalde invloed uitgeoefend kunnen hebben op het bodemarchief. Op basis van de bureaustudie alleen kan de precieze omvang en diepte van deze eventuele verstorende activiteiten echter niet met zekerheid worden bepaald. Verder lijken binnen het plangebied relatief weinig bodemverstorende activiteiten te hebben plaatsgevonden.

Zulte is gelegen in de Vlaamse Zandstreek, binnen het Leie-Schelde Interfluvium, en kent een matig golvend landschap dat gekenmerkt wordt door vochtige kleigronden in de smalle alluviale valleien van de Leie, de Gaverbeek en de Zaubeeek, afgewisseld met droge en matig droge zand- en lemige zandgronden die voorkomen op de kouterrug ten oosten van en parallel aan de Leie. Deze rug heeft een maximale hoogteligging van ca. +15m TAW. Ten zuidoosten bevindt zich op het grondgebied van Kruishoutem een heuvelrug die de valleien van de Leie en de Schelde van elkaar scheidt. Het plangebied bevindt zich buiten de vallei van de Leie, op de ietwat hoger gelegen delen in het landschap rondom de stuifzandrug. Op siteniveau wordt het reliëf bepaald door de huidige inrichting van het terrein. Zo kunnen enkele perceelsgreppels (+10,5m TAW) en ophogingen (+13,2m TAW) worden onderscheiden langs de randen van het terrein. Ook de bestaande speelberg (+14,2m TAW) en de jeugd- en sportlokalen (+11,9m TAW) zijn duidelijk te onderscheiden op het DHM, net als de infiltratievoorzieningen op de bestaande parking (+10,5m TAW). Verder wordt het terrein gekenmerkt door een relatief vlak reliëf met een hoogteligging van ca. +11,5m TAW. Bodemkundig kunnen matig droge tot matig natte zandbodems met sterk gevlechte, verbrokkelde of discontinue textuur B-horizont verwacht worden.

In de ruime omgeving van het plangebied zijn reeds enkele archeologische sites gekend. Gravend onderzoek is in de directe omgeving echter vooralsnog eerder schaars. Het gros van de gekende archeologische waarden is het resultaat van historische en/of cartografische studies en luchtfotografische prospectie. Deze getuigen onder meer van bewoning rondom het plangebied gedurende de middeleeuwen. Zo bevindt de zetel van de middeleeuwse dorpsheerlijkheid, het huidige Kasteel van Olsene, zich meteen ten noorden van het terrein. In de omgeving komen daarnaast verschillende middeleeuwse walgrachtsites voor. De omgeving werd echter al eerder bezocht en bewoond. Hiervan getuigen onder meer grafheuvels uit de bronstijd en vondsten en mogelijke brandrestengraven uit de Romeinse periode. Op basis hiervan kan aan het plangebied een gemiddelde archeologische verwachting worden gegeven voor sites met grondsporen. Er zijn geen redenen om aan te nemen dat het terrein een verhoogd potentieel heeft voor in situ bewaren van steentijd artefactensites.

Iets ten zuidoosten van de bestaande gebouwen wordt een nieuw complex (ca. 1.500m²) gebouwd. De bestaande jeugdlokalen, kantines en de gebouwen van de hondenschool worden gesloopt nadat de nieuwbouw is voltooid. Ook het tennisplein wordt verwijderd. Het nieuwe complex bestaat uit twee afzonderlijke gebouwen waartussen een overdekte binnenplaats aanwezig is. In het noordelijke gebouw (ca. 874m²) worden de lokalen voor KSA, Chiro en jeugdwerking gegroepeerd. Daarnaast bevat het gebouw een gemeenschappelijke ruimte, alsook een toiletruimte en technische berging. Het zuidelijke bouwvolume (ca. 448m²) bevat ruimtes voor het jeugdhuis, de rugbyclub en de hondenschool, alsook een gemeenschappelijke gang met toiletruimte en technische berging. Voor de constructie van de nieuwe gebouwen wordt een algemene funderingsplaat met vorstrand voorzien tot een diepte van 0,70m. Plaatselijk is sprake van een diepere bodemingreep tot ca. 2,4m ter hoogte van de aan te leggen regenwaterputten en septische putten. Daarnaast bedraagt de bodemingreep voor

de riolering ca. 0,8m. Ten oosten van de nieuwe gebouwen worden verder drie infiltratievoorzieningen met elk een grondoppervlakte van ca. 30m² gepland. De bodemingreep voor deze voorzieningen bedraagt eveneens 0,8m. Verder plant de initiatiefnemer de aanleg van een nieuw minipitchveld (ca. 520m²) ten zuidoosten van het nieuwe gebouwcomplex. De bodemingreep voor de aanleg ervan blijft beperkt tot 0,3m onder het huidige maaiveldniveau. In de geplande werken zit eveneens de verplaatsing van het bestaande voetbalveld bevat. Met deze wijziging gaan geen bodemingrepen gepaard; de bestaande lijnen van het terrein worden louter opgeschoven. De bestaande parking in het skatepark ten zuidwesten van het voetbalveld blijven integraal behouden. Hetzelfde geldt voor de oefenterreinen van de hondenschool en voor de bestaande recreatiezone. Binnen de recreatiezone wordt wel een aanpassing van de speelberg voorzien. Hierbij dienen evenmin graafwerken te worden uitgevoerd. Ook wordt de Finse looppiste rondom het terrein verlengd zodat deze ook het voetbalveld zal omsluiten. De bodemingreep voor de uitbreiding van de piste beperkt zich echter tot een diepte van slechts 0,1m onder het huidige maaiveldniveau. Samenvattend kan gesteld worden dat de diepe bodemingrepen binnen het plangebied beperkt zijn tot de bouwzone van het nieuwe gebouwencomplex. Hier wordt het eventueel aanwezige bodemarchief verstoord tot een diepte van 0,8m en plaatselijk 2,4m. In het overige deel van het plangebied zijn slechts zeer plaatselijk enkele werkzaamheden gepland die geen, of een in oppervlakte en/of diepte slechts zeer beperkte, invloed uitoefenen op de bodem.

Het plangebied kent een gemiddelde archeologische verwachting voor sites met grondsporen. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken kunnen plaatselijk een impact hebben op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van de omgeving, die reeds een lange geschiedenis lijkt te kennen. Er dient dus verder vooronderzoek plaats te vinden op het gedeelte van het plangebied dat door de bouw van het nieuwe gebouwencomplex bedreigd wordt. Het verder vooronderzoek dient te worden uitgevoerd in uitgesteld traject, na de sloop van de huidige bebouwing. Het overige deel van het plangebied komt niet in aanmerking voor verder vooronderzoek gezien de beperkte diepte en oppervlakte van de hier geplande bodemingrepen.

Het verder vooronderzoek bestaat uit een proefsleuvenonderzoek. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden hieronder behandeld.

2. Administratieve gegevens en afbakening

Locatiegegevens: Oost-Vlaanderen, Zulte, Rijwegstraat 6

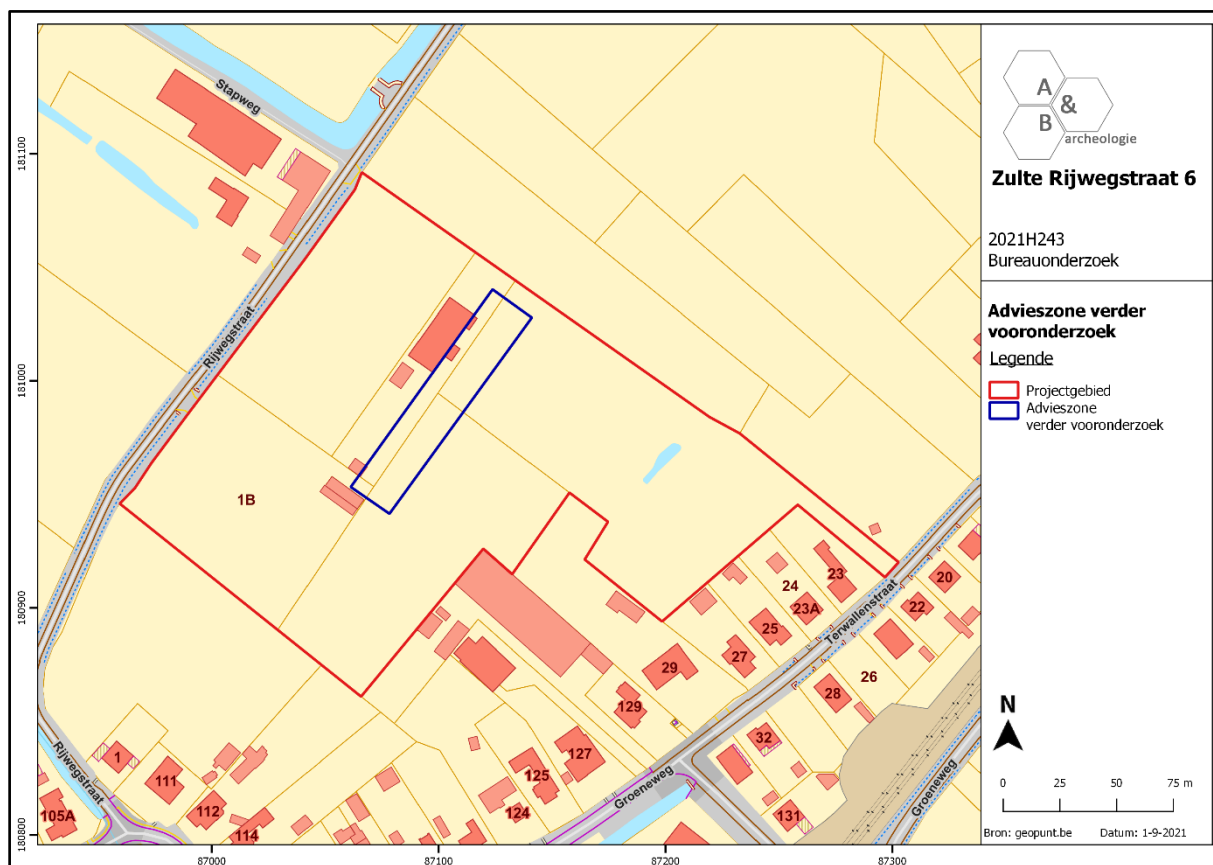
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 86871,87 en Y: 180855,16; X: 87390,43 en Y: 181097,62

Oppervlakte plangebied: ca. 34.491m²

Oppervlakte advieszone verder vooronderzoek: 2.250m²

Kadastergegevens: Zulte, Afdeling 2/Olsene, Sectie B, Percelen 106B, 107D, 107F, 108N, 110C

Gezien de bodemingrepen binnen het plangebied beperkt zijn tot de bouwzone van het nieuwe gebouwencomplex, dient louter hier een verder archeologisch vooronderzoek plaats te vinden. In het overige deel van het plangebied zijn slechts zeer plaatselijk enkele werkzaamheden gepland die geen of een in oppervlakte en diepte slechts zeer beperkte invloed uitoefenen op de bodem.

Figuur 1 Aanduiding van het plangebied en de advieszone op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

3. Vraagstelling

Het doel van het verder vooronderzoek is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Vraagstellingen voor proefsleuvenonderzoek:
 - Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
 - Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
 - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
 - Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
 - Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
 - Kan een archeologische site uitgesloten worden?
 - Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
 - Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op de boven- en onderstaande figuren. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methode dient te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

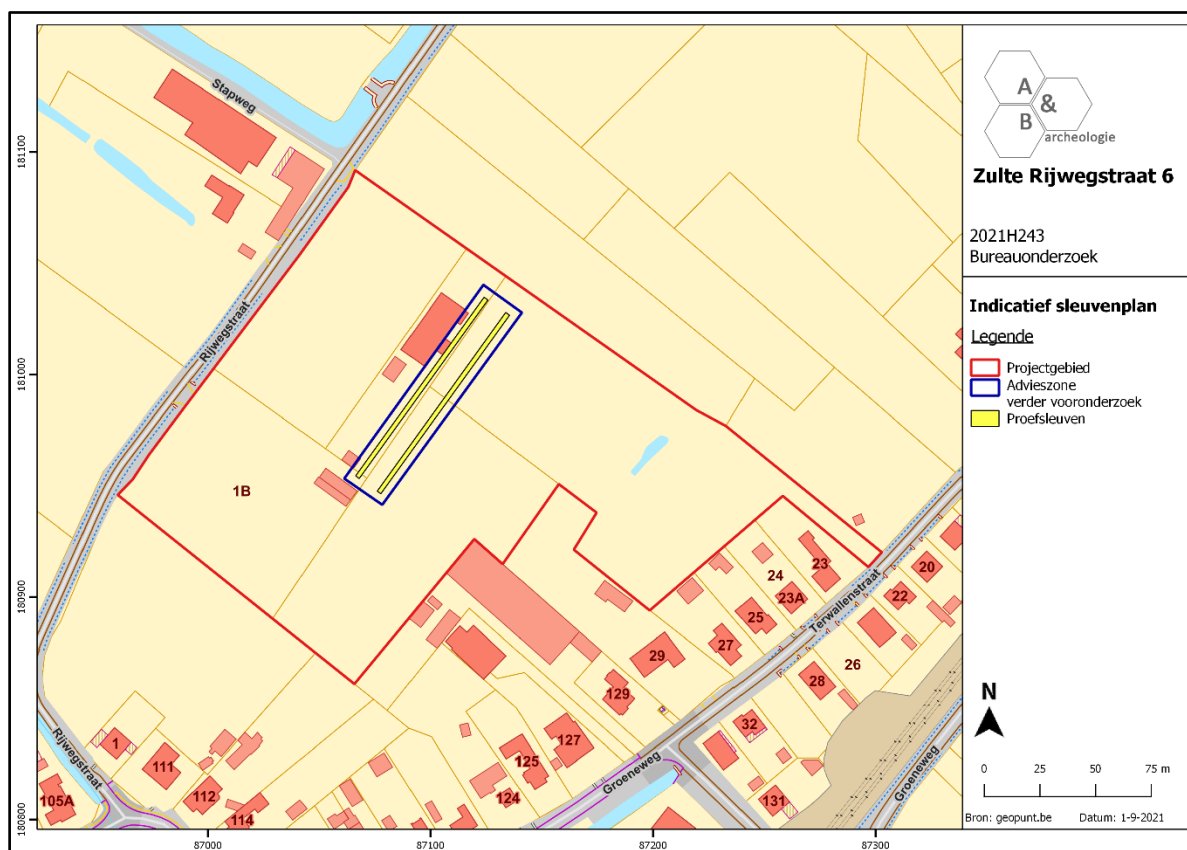
- Randvoorwaarden/aandachtspunten

Voorafgaand het verder vooronderzoek dienen in de advieszone verder vooronderzoek (2.250m²) eventuele bovengrondse obstakels verwijderd zijn. Hierbij is het van belang dat de bodemingrepen tot een minimum beperkt blijven en dat bvb. funderingen en boomstronken blijven zitten in de grond. Op die manier wordt voorkomen dat niet-gedocumenteerd archeologisch erfgoed beschadigd wordt. De ondergrondse structuren kunnen pas verwijderd worden indien het vooronderzoek heeft aangetoond dat er geen archeologische site aanwezig is, of – indien er wel een archeologische site aanwezig is – tijdens of na een eventuele opgraving van het terrein.

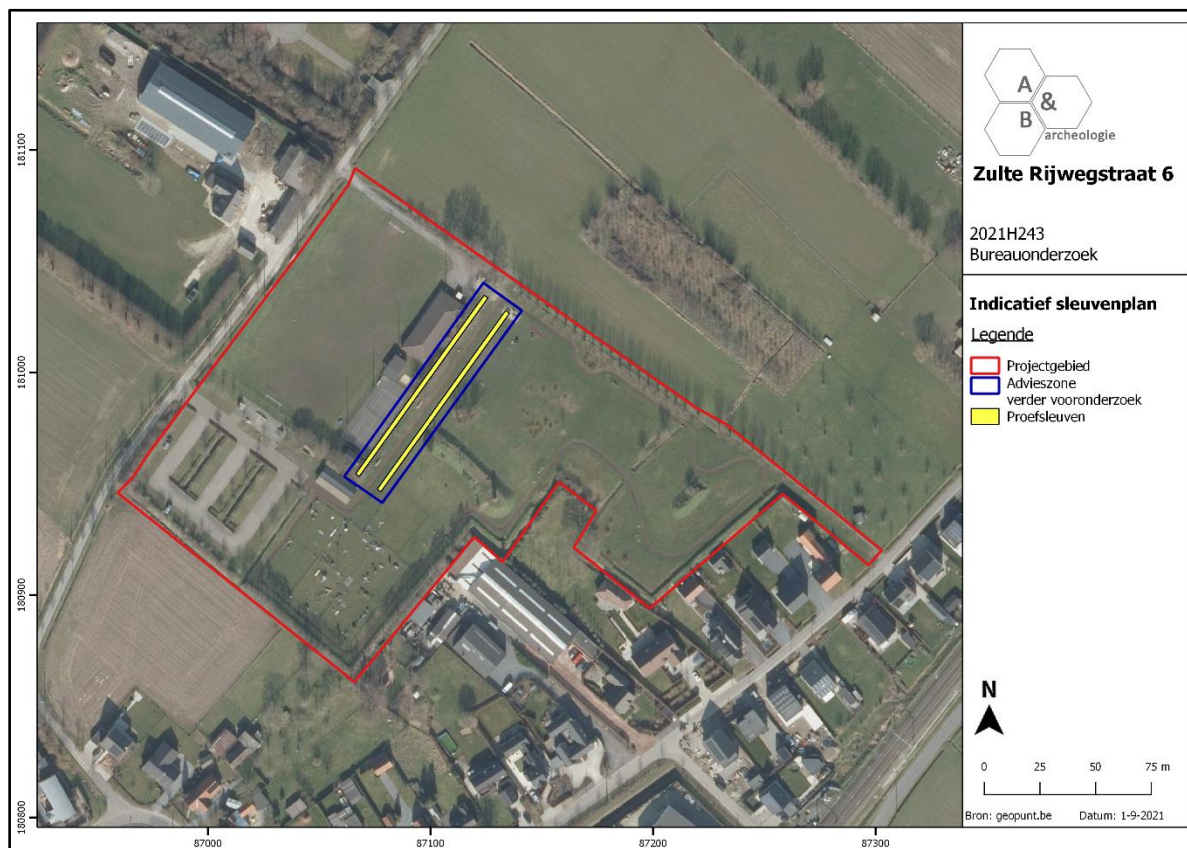
- Proefsleuvenonderzoek

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle, ononderbroken proefsleuven, met een tussenafstand van 12 à 15m van middelpunt tot middelpunt. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en zijn noordnoordoost-zuidzuidwest georiënteerd, mee met de lengterichting van het terrein. Daarnaast worden extra volg-, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Deze worden vrij gekozen door de uitvoerende erkende archeoloog tijdens het veldonderzoek.

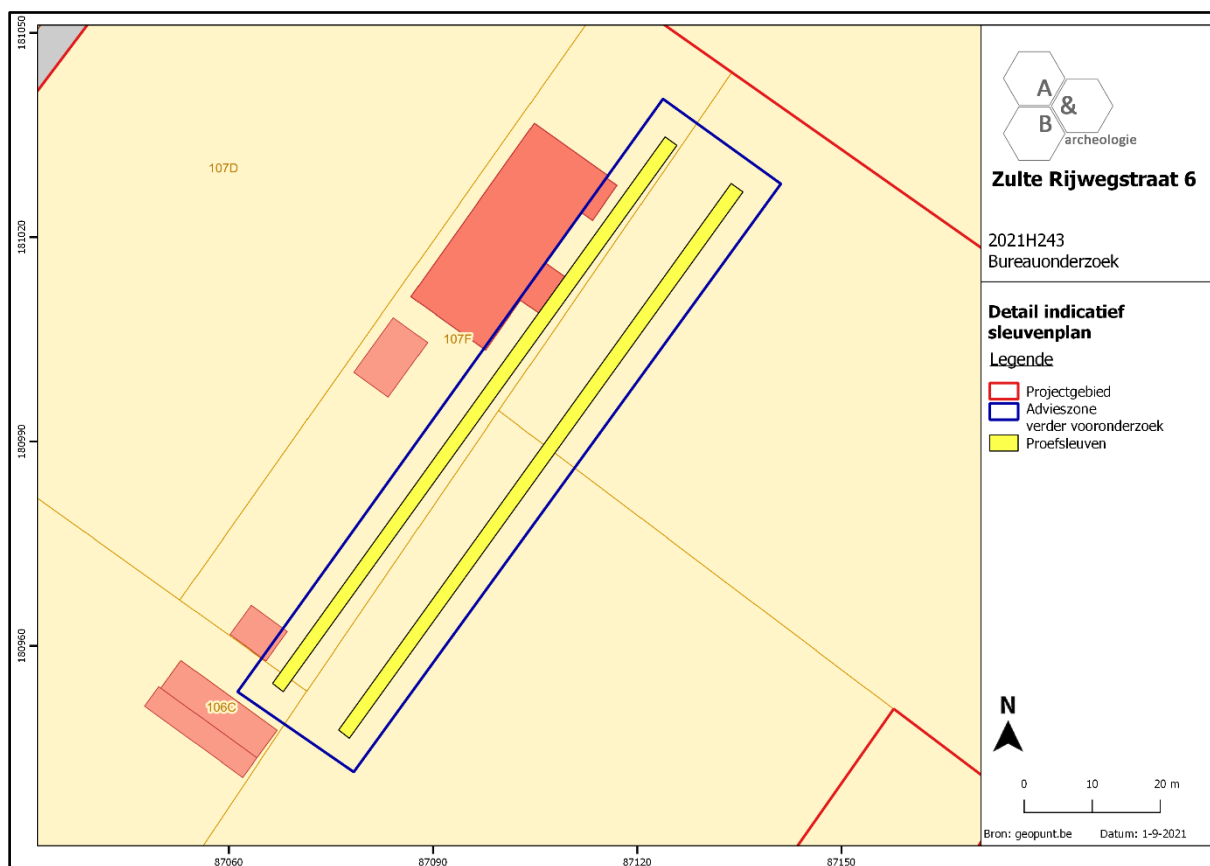
Er wordt 10% (225,0m²) van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5% (56,3m²), door middel van volg-, dwarssleuven of kijkvensters, zodat in totaal zo 12,5% (281,3m²) onderzocht wordt. De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. graven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Figuur 2 Indicatif sleuvenplan, geprojecteerd op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).

Figuur 3 Indicatif sleuvenplan, geprojecteerd op de orthofoto van 2020 (bron: geopunt.be).

Figuur 4 Detail van het indicatief sleuvenplan, geprojecteerd op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek. Minstens 1 van deze archeologen dient ervaring te hebben met onderzoek van meerperiodesites. Minstens 1 van deze archeologen dient minstens 200 werkdagen ervaring te hebben met onderzoek op lemige zandgronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen.